Silenciada La presència de Leonardo a Catalunya

Autor:
Data de publicació: 19-08-2018

Ja fa més de deu anys que vaig començar a seguir-li la pista a l'esmunyedís Leonardo. Amb el temps he arribat a la conclusió que aquest artista i filòsof del Renaixement ha estat a Catalunya en almenys tres ocasions, com bé sap qui m'hagi seguit en els meus llibres oa la meva pàgina web. No és el meu propòsit explicar el corpus de les meves raonaments en defensa d'aquesta discutida tesi (només n'hi ha prou treure el cap per aquesta secció per tenir nocions bàsiques d'ella). Però crec necessari aprofundir en una idea que ha assaltat la meva ment en els últims mesos: evidentment, si investigo la presència de Leonardo a Catalunya és perquè ningú ho havia fet anteriorment. El que vol dir: 1) O bé que Leonardo no va estar a Catalunya (és el que pensen alguns); 2) o que sí va estar, però ho va fer amb discreció, sense deixar rastre; o 3) finalment, algú ha volgut esborrar les pistes del seu pas per aquest país.

La presència de Leonardo da Vinci a Catalunya, silenciada

La presència de Leonardo a Catalunya, silenciada
Escrit per José Luis Espejo | | Imprimir | | E-mail | Visites: 773

Ja fa més de deu anys que vaig començar a seguir-li la pista a l'esmunyedís Leonardo. Amb el temps he arribat a la conclusió que aquest artista i filòsof del Renaixement ha estat a Catalunya en almenys tres ocasions, com bé sap qui m'hagi seguit en els meus llibres oa la meva pàgina web. No és el meu propòsit explicar el corpus de les meves raonaments en defensa d'aquesta discutida tesi (només n'hi ha prou treure el cap per aquesta secció per tenir nocions bàsiques d'ella). Però crec necessari aprofundir en una idea que ha assaltat la meva ment en els últims mesos: evidentment, si investigo la presència de Leonardo a Catalunya és perquè ningú ho havia fet anteriorment. El que vol dir: 1) O bé que Leonardo no va estar a Catalunya (és el que pensen alguns); 2) o que sí va estar, però ho va fer amb discreció, sense deixar rastre; o 3) finalment, algú ha volgut esborrar les pistes del seu pas per aquest país.

Com és ben sabut, em nego a acceptar la primera possibilitat (que Leonardo no hagués estat mai a Catalunya), perquè des del meu punt de vista les evidències de la seva presència en aquest país són aclaparadores. En alguna ocasió he insinuat que la segona possibilitat (que Leonardo hagués amagat el seu rastre) és bastant probable, perquè com he explicat en els meus escrits, sens dubte hauria vingut com espia, en uns temps convulsos i canviants de la Itàlia del seu temps (en la qual Aragó tenia un paper predominant, tant a nivell comercial com a polític), aprofitant el "salconduit" del qual gaudien els "artistes" a l'estranger, pel fet de ser-ho (el seu cas no és únic, les "ambaixades culturals" florentines , durant el Renaixement, són ben conegudes). Pel que fa a la tercera opció (que algun interès ocult hi hagi pretès silenciar la presència de Leonardo a Catalunya) mai m'he atrevit a formular-la obertament. Fins avui. Crec que és moment de treure-la a la llum, a la vista de les proves que s'amunteguen. Com veurem al final d'aquest article, no dubto que Leonardo va venir a Catalunya amb un "perfil baix" (com espia, és a dir, d'incògnit), però sembla evident que "algú" (potser un funcionari de la Cort de Madrid , a la fi del segle XVIII) sembla interessat en què no se sàpiga res sobre el seu pas per aquí. Amb quin propòsit, ho veurem en el seu moment.

Amb el pas dels anys m'he convençut que Leonardo va haver d'estar a Catalunya en almenys tres ocasions.Significativament, aquestes tres visites van coincidir amb "turning points" en la seva vida i en la seva obra. Al contrari del que es creu, hi ha documents que semblen haver estat manipulats o fets desaparèixer, amb l'objectiu d'esborrar el seu rastre.
Primera visita (1481-1483): censura al monestir

La seva primera visita a Montserrat coincideix amb un moment important en la història de Florència: havia acabat la guerra entre aquesta República i Nàpols (aliada d'Aragó), però s'endevinaven nous conflictes a Itàlia.Giuliano della

Rovere (el futur Juli II), amb seu a Avinyó, era en aquest moment abat comanditari (és a dir, no presencial) del monestir; el seu vicari era Llorenç Marull, que exercia al seu torn com abat del proper monestir de Santa Cecília de Montserrat.

No explicaré els motius que em fan pensar que Leonardo va estar en aquest monestir, almenys uns mesos, en el període 1481-1483. De tot això parlo en la secció Leonardo da Vinci d'aquesta pàgina web. Però sí m'estendré una mica en els motius que semblen indicar que la seva presència aquí ha estat silenciada pels propis monjos de Montserrat, en un moment molt determinat.

En dos articles (Els manuscrits de Montserrat, no tan perduts i Més sobre l'arxiu de Montserrat) tracte d'elucidar el destí de l'arxiu de Montserrat, que no està tan clar com sembla a primera vista (segons la tesi que va ser destruït pels francesos l'any 1811, i del qual no quedarien restes). No entraré ara en aquesta qüestió. Però en un altre article al·ludeixo a un seguit de cartes, en els lligalls II-2519 i II-2520 de la Biblioteca del Palau Reial de Madrid, que deixen entreveure una política d'ocultació i de destrucció de documents "inconvenients" per part d'un arxiver excessivament "gelós" i obedient a l'autoritat (encapçalada per Francisco de Zamora, funcionari de la Cort de Madrid). D'això escriu repetidament l'arxiver Miquel Pérez de Vassa, que va ser apartat de la seva funció en benefici del més "submís" (per a determinats interessos) Benet Ribas i Calaf.

En el meu article Leonardo espia a Montserrat (any 1482) va presentar una carta, l'arxiver "oficial" (beneït per l'autoritat), Benet Ribas, en la qual aquest anticipa que li va a enviar, al seu interlocutor de la Cort, una sèrie de documents dels Reis i de grans personatges que han passat pel monestir. En concret, fa referència a una carta dels Reis Catòlics al monestir, en relació a un assumpte relacionat amb els ermitans:

Carta de Benet Ribas a Francisco de Zamora (1789).

En una altra carta, signada per Joan Boada (sacerdot a la veïna vila d'Olesa), a més de parlar d'algun assumpte privat, ens presenta el relat d'un "fingit pelegrí" italià que, en temps de l'ilustrísimo senyor Rull (Llorenç Marull, vicari de Montserrat, i abat de Santa Cecília), va ser acceptat per la comunitat. Dit "fingit pelegrí" havia de ser un espia (el propi terme "fingit" és clar referent a això), i per això és molt probable que tal espia fos un artista (aquests eren, juntament amb alguns comerciants, els principals candidats a espia ; i eren així mateix els més protegits pels prínceps de l'època, ja que solien disposar de salconduits especials; es coneix un, expedit per Cèsar Borja, a Leonardo da Vinci).

Carta de Joan Boada a Francisco de Zamora (1789).

Espia italià a Montserrat en temps de Llorenç Marull (cap a l'any 1482). Qui podria ser sinó el propi Leonardo da Vinci?Aquest, és ben sabut, va exercir durant tota la seva vida la funció d'espia. Charles Nicholl, en el seu cèlebre biografia, l'anomena "els ulls i les orelles" de la República florentina en les diferents missions (a Milà, en el seguici de Cèsar Borja, potser a Roma) que li van ser encomanades. Per què no també a Barcelona, ??on es jugava en gran part el destí d'Itàlia, com a potència aliada de Nàpols, gran rival de Florència?

Però és que a més, segons aquest document, dit "fingit pelegrí" italià (¿Leonardo ?: espia, i artista, protegit de la Signoria de Florència) va ser admès a la comunitat i va residir al monestir. No com a monjo ni com donato, sinó com a empleat, segurament en funcions d'artista. No en va, al costat d'aquesta carta, veiem la imatge d'una estàtua, dibuixada -segons sembla- pel mateix Fernando de Zamora, d'una Santa Cecília. Això té la seva lògica, si tenim en compte que el vicari de Montserrat en aquest moment (Llorenç Marull, el Rull de la carta) era abat de la veïna abadia de Santa Cecília de Montserrat.

Doncs bé, la missiva de l'esmentat Joan Boada assenyala que en aquests moments s'estan tirant (eliminant) cartes en relació a un cert "subjecte" que provoca "murmuracions". A què subjecte es refereix? Potser al identificat per tres inicials, situades sobre del dibuix de l'estàtua de Santa Cecília a la qual vaig al·ludir més amunt: L d V (¿Leonardo da Vinci?). Cal notar que aquestes inicials és l'únic que queda d'una inscripció que ha estat esborrada deliberadament.

Inicials L d V sobre del dibuix de l'estàtua de Santa Cecília (any 1789).

Primera evidència d'una ocultació de la presència de Leonardo a Catalunya, implementada, en aquest cas, pels propis monjos de Montserrat (en concret, per la seva arxiver cap, Benet Ribas). Cal notar que Joan Boada, autor de la carta en qüestió, diu al final al seu interlocutor (que no coneixem) que té degudament informat a Francisco de Zamora (és a dir, a la Cort de Madrid). Així doncs, a qui sembla interessar la destrucció de proves del seu pas per Montserrat? Sens dubte, a la Cort, amb la col·laboració submisa del propi monestir.

Segona visita (1494): censura al diari de viatges de Jerónimo Münzer

En el meu article El Sant Sopar de Solsona, model per a l'Últim Sopar de Leonardo? sostinc que Leonardo va haver inspirar-se en un retaule català (El Sant Sopar de Solsona, de Pere Teixidó) per pintar el seu Sant Sopar de Milà. Les

homologies iconogràfiques són força eloqüents (suggereixo al lector que revisi l'esmentat article). Però quan podria haver vist, en persona, aquesta predel·la, situada en una petita ermita d'un remot lloc del centre de Catalunya? (Més en concret, a Santa Constança de Linya, prop de Navès).

Comparativa entre el Sant Sopar de Pere Teixidó i la de Leonardo.
Com exposo en el meu article Leonardo, ¿a Barcelona el 1494? la lectura del diari de viatges de Jerónimo Münzer, durant el seu trajecte per Espanya i Portugal, en els anys 1494 i 1495, aporta el següent passatge:

8. Complimento que ens facin eis mercaders alemanys Entre d'altres mercaders alemanys que. hi vivien en aquell temps, estaven Gregorio Raspeig, d'Augsburg; Erardo Wigant, anomenat Frank, de Mergentheim, ciutat de Francònia, i Wolfang Ferber, de Ulrria; així mateix es trobava a la ciutat fra Joan, de l'Ordre de Sant Francesc, a qui coneix molt el doctor Stahel, el seu amic Nicolás i Leonardo, que té un germà a la casa dels teutons de Nuremberga, tots els quals ens van regalar amb extremada liberalitat . Convidats a casa seva, ens van servir en vaixelles d'or i plata; vam menjar i beure a l'ús català; durant el banquet, músics amb diversos instruments van tocar contínuament per solaçar-nos, van cantar cors i van ballar a l'estil morisc. De ben segur que no es farien tals compliments ni a un baró ni a un comte d'Alemanya: que menges, quines fruites, quan diverses classes de reparadors vins! I com que no és possible donar total idea d'això, fem recaure les lloances en els nostres huéspedíes, en els seus fills i en els seus amics.

Cal notar que aquí s'esmenta el nom, el cognom i el lloc d'origen de diversos personatges alemanys. No obstant això se'ns oculta el cognom i la nacionalitat del tal Leonardo, del tal Nicolau, i per descomptat del franciscà de nom Joan. Es diu que el tal Leonardo té un germà en l'Ordre Teutónica, a Nuremberg. Atès que no sabem res dels germans de Leonardo da Vinci (Antonio, el gran, tindria 18 anys en aquesta data), i que aquell tenia -en aquests dies- un col·laborador alemany de nom Giulio, no podem descartar que el tal Leonardo sigui en realitat Leonardo da Vinci, Aquest tenia accés a alemanys en el just moment en què Jeroni Münzer departia a Barcelona amb individus d'aquesta nacionalitat -i amb un tal Leonardo- al començament de la tardor de l'any 1494. I qui era Nicolau? No m'estranyaria que fos Nicolau Maquiavel, que en aquest moment començava la seva carrera com a diplomàtic al servei de la República de Florència, en els mesos previs a la Revolució que va suposar la caiguda dels Medici.
A què devem el "oblit" per part de Jerónimo Münzer, important cosmògraf del Renaixement (amic de Martin Behaim), de la identitat del tal Leonardo? És que a la pròpia insistència d'aquest en mantenir l'anonimat? O a la manipulació del manuscrit original per ocultar aquest detall? Això és una cosa que mai podrem saber, perquè pel que es veu l'original ha desaparegut.
Novament, silenci sobre la presència de Leonardo a Catalunya. Potser el seu promotor sigui el propi artista i espia florentí. Sigui com sigui, la trobada de Münzer amb el tal Leonardo va tenir lloc a Barcelona el setembre de 1494, un any abans que comencés el Sant Sopar de Milà. Seria llavors quan va conèixer el Sant Sopar de Pere Teixidó, a la petita ermita de Navès, al centre del país?
Tercera visita (1504): censura al Palau Reial de Madrid
En diversos articles de la secció Leonardo da Vinci al·ludeixo a la presència de Leonardo a Catalunya, en la segona meitat de l'any 1504, com és evident en el Còdex Madrid II, datat cap a aquestes dates. En primer lloc, és ostensible en el dibuix del castell de Salses, acabat d'estrenar (amb enfrontament amb França inclòs) un any abans.

Castell de Salses (a dalt), dibuixat per Leonardo en el Còdex Madrid-II.
Però així mateix notem la seva presència en un altre dibuix, també en el Còdex Madrid-II, on apareix a l'anvers una muntanya, amb una construcció a dalt, al costat de la qual llegim -semiborrado- el nom Rocafor, i en el revers tenim -en un llistat de roba- una peça anomenada ' "un catelano Rosato" (una capa catalana de color rosa). Això no és casualitat.El dibuix i el llistat (en dues cares del mateix foli) al·ludeixen a un viatge que va tenir com un dels seus fites el priorat de Sant Genís de Rocafort, a mig quilòmetre de Martorell, no lluny del lloc des d'on hauria pres apunts per al paisatge de la Gioconda (vegeu el meu article Leonardo, la Gioconda i Martorell)

A l'anvers, mig esborrat, llegim Rocafor; al revers, es transparenta "Un catelano Rosato" (una capa catalana).Còdex Madrid-II (1504).

Sant Genís de Rocafort (Martorell). A dalt a la dreta, dibuix de Leonardo en el Còdex Madrid-II.

Tot i que les lletres han estat esborrallades expressament, llegim clarament Rocafor. Compari amb la cal·ligrafia de Leonardo.

Sabem que Rocafor és Sant Genís de Rocafort, al costat de Martorell, per detalls com aquest: esquerra, Sant Genís; dreta, dibuix del Còdex Madrid II (Rocafor).
Algú es va prendre la molèstia d'esborrar les paraules situades al costat del dibuix de Leonardo en el Còdex Madrid-II.

No dubto que Leonardo va tractar d'ocultar el seu rastre, però algun censor li va donar un cop mà, per silenciar el seu pas per Catalunya.
En definitiva, almenys tres proves de la presència de Leonardo a Catalunya han estat manipulades o eliminades: 1) Les cartes que al·ludeixen a Leonardo a Montserrat, segons la missiva de Joan Boada (vegeu més amunt); 2) El dibuix de la Santa Cecília, en què s'ha esborrat el text sobre d'aquell, del qual només s'intueixen les inicials L d V (¿Leonardo da Vinci?); 3) El topònim Rocafor en el Còdex Madrid-II. Però cal notar així mateix la següent pintura:

Gioconda de Madrid, recentment restaurada. El fons estava pintat de negre
Aquesta és la Gioconda de Madrid, germana de la de París (va ser realitzada emprant per a això el mateix cartró). En un determinat moment, a finals del segle XVIII, el fons va ser pintat de negre. Algú no volia que es reconegués el paisatge.
Tant els papers provinents de Montserrat amb destinació al funcionari de la Cort Francisco de Zamora, com el Còdex Madrid-II, com el quadre conegut com Gioconda de Madrid tenen alguna cosa en comú. Els tres van ser guardats al Palau Reial de Madrid. No és aventurat pensar que algú en la Cort no desitjava que es vinculés a Leonardo amb Catalunya. D'aquí que s'eliminessin i manipularan aquests documents, i aquest quadre. ¿Amb quin motiu? Des del meu punt de vista, donada la col·laboració -entusiasta- de l'arxiver de Montserrat en aquest moment (Benet Ribas i Calaf), no caldria descartar un mòbil religiós. Leonardo era un conegut lliurepensador. És que Espanya no era coneguda com "martell d'heretges"?
O, potser, la motivació és diferent. Ho deixo al lliure i informat criteri del lector.

¿Un nou cas de censura?
Vegeu http://www.joseluisespejo.com/index.php/leonardo-da-vinci/343-ragona-aragona-taragona .
Cal observar aquesta imatge, extreta de www.leonardodigitale.com :

Foli 1006 (vers) del Còdex Atlàntic. A sobre del mapa d'Europa hi ha un espai en blanc, que ha estat esborrat.
Cal notar que a sobre d'aquest mapa apareix un espai en blanc, esborrat d'alguna manera. Què hi havia en aquest espai? ¿Es tracta d'un nou cas de censura? I en aquest cas, què s'estava amagant? Vegeu així mateix que l'A que encapçala el mapa es distingeix amb total claredat. Realment és una A, i no un gargot. I a la seva esquerra, una mica més avall, un M perfectament perfilada.
I ara cal observar aquesta versió del mapa:

L'espai en blanc es transforma en un requadre molt ben perfilat, amb una banda més fosca a la seva dreta.
L'espai en blanc es transforma en un requadre ben perfilat. En definitiva, hi ha dues versions d'aquest foli. Quina és l'autèntica? Crec que cap d'elles. En un determinat moment "algú" va esborrar aquest requadre, o ho va ocultar, per tapar alguna cosa inconvenient. Després aquest espai en blanc ha estat manipulat per fer-ho visualment més "acceptable".Sigui com sigui, aquesta doble manipulació és una prova tangible que s'ha tractat d'amagar un secret, que potser al·ludeixi a l'estada de Leonardo a Montserrat, o bé al paper de la societat secreta de la doble A en les destinacions d'Europa . De tots dos aspectes trobem indicis al mapa.
Sigui com sigui, Itàlia i Spagna apareixen destacades. Són les úniques entitats geogràfiques que apareixen amb el seu nom, tot i saber que en aquests temps ni Itàlia ni Espanya formaven Estats nacionals units (per molt que el folklore patriòtic afirmi el contrari).
El meu amic David Vilasís m'envia la següent imatge:

Cara oposada del foli 1006 (recte). Aquí es veu el mateix espai en blanc, el que indica que un tros de paper hauria estat "enganxat" al buit prèviament retallat.
D'acord a David Vilasís, aquest espai hauria estat prèviament retallat, donat el seu caràcter incòmode. Segurament, no hi hauria hagut prou amb l'ocultació de la cara "vers" (en la qual es troba el mapa), ja que el seu contingut s'hauria transparentat a la cara oposada. D'aquí que s'hagi efectuat una pràctica tan "cutre" com a pura i simplement retallar la pàgina. Encara -insisteix David Vilasís- caldria veure l'original per comprovar si això va poder ser així. El que està clar és que aquest "pegot" en blanc tractaria de substituir l'original tallat.
http://www.joseluisespejo.com/index.php/leonardo-da-vinci/329-la-visita-de-leonardo-a-cataluna-silenciada

Més sobre l'Arxiu de Montserrat (i Leonardo)

Escrit per José Luis Espejo | | Imprimir | | E-mail | Visites: 567

En l'article Els manuscrits de Montserrat, no tan perduts , exposo les vicissituds de l'arxiu de Montserrat, desaparegut

-suposadament- a causa de la crema d'aquest monestir, pels francesos, l'any 1811.
I així mateix em faig ressò de la "ominosa pèrdua" dels apunts que, en els Anals de Montserrat de Benet Ribas i Calaf, comprenen els anys 1475-1484, els quals coincidirien amb la suposada presència de Leonardo a Montserrat (que hauria tingut lloc , d'acord amb la meva teoria, entre els anys 1481 i 1483), i així mateix amb el abaciato -comandatario- del cardenal Giulio della Robere, futur papa Juli II.

Folis originals de les cròniques Montserrat de Benet Ribas i Calaf
Però així mateix indico que en el mateix moment en què Benet Ribas estava elaborant els seus Anals, un altre arxiver, Miguel Pérez de Vassa, redactava la seva Ultimatum, un recull de "regestas" i apunts, directament extrets de l'arxiu, en paral·lel a la tasca de Benet Ribas. I a diferència d'aquest, documenta abundantment les dates (anys 1475-1484) que falten de les cròniques Montserrat abans esmentats.

Una de les pàgines del Ultimatum de Miguel Pérez de Vassa
Miguel Pérez de Vassa, ressentit amb Benet Ribas per haver-li estat arrabassat el càrrec d'arxiver major, al qual aspirava, fa una sèrie d'apunts que -si es demostren certs- deixen entreveure una política d'ocultació i de "males pràctiques" per part del cap de l'arxiu en el moment. Podem destacar els següents:
Pérez de Vassa denuncia l'estat lamentable en què es troba l'arxiu:
Reis i magistrats, providències i recursos especials de Montserrat. Els apuntamientos d'aquest títol poguessin ser curiosos i preciosos a no haver tingut tanta entrada, i maneig en el nostre arxiu, la ignorància i la satisfacció que sovint qualifica de inútils, i àdhuc de nocius, els pergamins i papers corcats, sense estalviar-se amb les cartes i providències reals.
Nota: Em remeto a prova al repertori de l'arxiu [que] va apuntar l'arxiver Reventós (en el meu poder), foli 150, cartes reals, etc.
Jo mateix no creiera seu abandonament, que de no desgràcia, a no haver-ho palpat a la compulsa, i en altres ullades de l'arxiu. Mas recollint en els meus esborranys, a la manera que solem dir del que havia perdut l'abocat, quant vaig considerar útil a la història ia la legislació i govierno de casa meva, prenc el treball de copiar-lo a valgui el que Valière, prevenint que moltes cartes i cèdules les vaig trobar (qui ho creurà), no en calaix separat i distingit com correspon, sinó fets una baralla a les borses dels manuals de notaris, i entre aquests papers rebutjats, ja desenganxats els segells, etc., que em frisa.
Segons Pérez de Vassa, Benito Ribas li nega "de mala fe" alguns documents, o se'ls oculta:
1440. Ibidem. Regnat de Don Alonso 5è. Pren possessió d'aquesta abadia el reformador monjo cassinesa [Muntanya Cassino] a sol·licitud del rei, Cuias cartes sobre aquest negoci resistit pels monjos claustrals [] l'arxiver Reventós existien en el quadern a principis d'aquesta centúria [segle XVIII]; mes o es van treure de l'arxiu o els nego de mala fe l'arxiver Ribas a la compulsa del + 1786. Necessàriament contindria aquest quadern les contradiccions i les raons perquè el rei va entrar monjos italians per reformar als naturals en aquesta la seva real casa, i constarien també les forçoses fetes als reformadors casinenses per restituir a Casino, passats deu anys d'estada a Montserrat ...
Item. Pídanse els testimonis comprovants de la manca de moltes cartes i provisions reiales que consta van entrar a l'arxiu ... De les cartes reals existents, la indecència i abandó, signanter els dels [] don Fernando i donya Isabel, que va negar l'arxiver Ribas a la primera compulsa, i en la segona trobem in Bursa de Manuals, i en altres tals racons, [] que compari [] d'algunes en la tercera espècies concluientes de la vigilant intervencion dels senyors reies en costes, diferències, [] de Montserrat, i dels recursos de monjos, hermitaños, i fins i tot dels Donatos, fets constantment al sobirà ...
Els documents es tracten amb descuit, o pura i simplement "es perden":
Ja vaig apuntar el descuit en custodiar amb la corresponent decència les cartes, cèdules i providències règies,que les dels nostres aquests insignes sobirans, que van escriure moltíssimes en assumptes de policia de Montserrat, la seva reforma, i d'altres monestirs claustrals, no existeixen totes, i de les existents unes són còpies simples, altres amb sola el senyal del seu segell, i gairebé totes fetes una baralla, que vaig procurar extractar en els meus esborranys i apuntaré amb tal distinció marginal, sense ordre [].
Pel que fa a la policia de Montserrat, trobada que falten moltes, acotades en diversos apuntamientos antics, i remetré llista, per que vostra senyoria les vegi en el reial arxiu, si fan al cas.
1481. El rei, entre els preliminars de la reforma que tractava, i les diverses instruccions donades a diferents regents (tenim un quadern d'elles, diu l'arxiver Reventós en el seu repertori que tinc en el meu poder, i es va compulsar el seu testimoni, negat o perdut dit quadern), va escriure a Joan Pi, el seu agent a Roma, que instés perquè el cardenal abat comandiatario renuncia a l'abadia de Montserrat, a [] Peralta, abat de la Gruta a Sicília, amb pensió de 400 ducats ...
Pérez de Vassa presenta desordenadament una sèrie de materials que falten en els Anals de Benet Ribas, que dit sigui de passada, no deixa de ser un mer catàleg d'apunts notarials de compres, vendes i similars, sense atendre els esdeveniments polítics, socials, culturals i per descomptat religiosos que tenien lloc al monestir.
Així, trobem algunes pistes sobre la voluntat de l'abat comandatario Giuliano della Rovere d'expulsar els claustrals benedictins, per posar al seu lloc als Jerònims (cal notar que en aquest temps Leonardo va pintar el seu Sant Jeroni, ¿potser per encàrrec de Montserrat?) :

Les institucions de 1480, capitularmente formades, i remeses a Barna, amb les institucions donades al monjo procurador N. Cardona, en ocasió en què es agenciava amb el Cardenal abat comandatario l'expulsió dels benedictins i l'entrada dels geronimos; negociat que va tallar el rei catòlic Fernando. No és creïble que hizieren sense el seu inspecció (pel que es veu) ni que sense el seu beneplàcit fora a negociar a Roma el monjo RN Cardona.
Posteriorment Pérez de Vassa aclareix que aquests plans van ser rebutjats, i en el seu lloc els reis catòlics es van afanyar per unir el monestir de Montserrat a la Congregació benedictina de Valladolid:
En l'epoca de la clausura, va arribar a tal estat en el temporal i espiritual, que no aprofitant diversos plans de reforma intentats per a la seva objecció, ni el fet d'haver vingut de Muntanya Cassino abat, i deu monjos embiados pel Papa a instàncies del Senyor Rei don Alonso el 5è, es va pensar en el regnat de don Joan el 2n entrar als geronimos.
El fill Ferran el Catòlic va embarassar la negociació (molt avançada a Roma) i va obligar a Alejandro Sisè [Roderic de Borja] a expedir la famosa butlla de reforma i unió de Montserrat amb la Congregació benedictina de Valladolid, de Castella, amb cuios executoriales es va entaular, compel · lix els claustrals, oriünds tots de la Corona d'Aragó, a abraçar-la, com ho van fer quatre, o ser expel·lits com ho van ser els altres; bé que poc després la van abraçar els més.
També explica com havent cedit els reis l'abadiat, primer a Joan de Peralta (1483-1493) i posteriorment a l'abat Cisneros (1493), desfan les maniobres del cardenal de Volterra Pietro Soderini, al començament dels 1500, per obtenir de Giulio della Rovere la preeminència i les rendes de Montserrat:
1507. Carta al cardenal vulterrano [Pietro Soderini] bisbe, estrenyent a desistir de la citació de Montserrat, i plet que ens va posar, pretenent pertenecerla la pensió dels 200 ducats que va percebre juliol 2n, quando cardenal -donada a Nàpols el 31 de gener-, i en efecte va desistir, i consta de la seva resposta al rei, data a Bolonya, Reventós foli 68, n.2.
En definitiva, Pérez de Vassa, a diferència de Benet Ribas, sí que entra a fons en el dia a dia del monestir. Aquest consigna fins als menors detalls. Per exemple, l'adquisició, l'any 1621, d'un quadre de Rubens:
1621. Pintura especial del davallament de la creu, del famós pintor Rubens, treballat a Anvers.
O bé les obres al monestir, executades per Jacopo Vernegali (italià), a partir de l'any 1489:
1490. Comandament pagar 50 [] de la taula de Barcelona.
1991. En el seu real nom haze l'abat Peralta el concert amb els picapedrers, fusters i [] d'obres (el mateix Manual) compulsades aquestes i altres memòries d'ambdós reies, mancant de les seves cartes, de diversos apuntamientos, que convencen fins a coses menudes, el seu vigilància sobre aquest santuari els reglaments que en el dia es neguen d'aquest gran rei amb una mala fe i audàcia sorprenent.
En el primer d'aquests paràgrafs es fa constar, potser, l'adquisició d'una "taula" (és a dir, una pintura) provinent de Barcelona. O es refereix potser a la "taula de canvi", un banc local? És una cosa que ignoro.
Pérez de Vassa apunta amb minuciositat -encara que també amb desorden- els diferents fets que van tenir lloc al monestir a les dates en què Leonardo -hipotéticamente- hauria visitat Montserrat (1481-1483). Per exemple, es detalla el nou impuls donat al eremitori de Montserrat. Els ermitans passen a disposar de la seva pròpia capella, amb campana i amb porta forana. D'altra banda, trien al seu propi portaveu i responsable (que en aquests anys seria Bernat Boïl, el qual, en 1493, amb altres monjos de Montserrat, va acompanyar a Cristòfor Colom en el seu segon viatge a les Índies):
Només cal de Reis. Vaig al apuntament que la seva senyoria [Francisco de Zamora] vol dels hermitaños: prevenint que res del insinuat en la meva carta, que els hi va haver sugetos al monestir i abat de Santa Cecília, error en què moriria a no veure en la necessitat de afinar, i fundar les espècies que dono per a la nova història. El meu ierro el va ocasionar l'apuntament que vaig trobar sense any, ni Papa, de Butlla a l'Abat de Santa Cecília, perquè els hermitaños puguin tenir les seves capelles amb Compana i porta forana. Ara trobada que va ser l'indult d'Inocencio 8è, i l'any clau 1481.
Bienque fins al 84 no va ser Papa Innocenci (segons la cronologia de Graveson) però l'abat de Santa Cecília era vicari de Montserrat in spiritualibus per l'abat comanditari cardenal dela Robere , que infereixo que en qualitat de vicari se li dirigia l'indult per als hermitaños de Montserrat a l'abat de Santa Cecília.
Nota: Si fins 1482 no van tenir les seves capelles, la campana ni porta foraneas es convenç que no va ser ermita, com lleugerament s'escriu Sant Miquel, sinó convent, o cella monachorum, amb església consagrada, i tan principal com la intitula l'escriptura citada ... i es fa molt versemblant que a Sant Miquel estaven subjectes els primers hermitaños, i Guarin.
Estatuts. La seva admissió a la comprovació en la reforma ja intentada, i remesos les seves capítols a Roma pels monjos claustrals, l'any 1481 (ja apuntada). Un era el capítol 7, que no es rebi per hermitaño a ningú nisi probatus in omni objectione. L'anterior, feta pel Nunci Ortiz any 1476, comandament amb preceptes [] que als hermitaños se'ls assenyali un d'ells per a president, que juri donar part de les culpes que demanin càstig, i que només un any duri la seva presidència.
En definitiva, com hem vist més amunt, si hi hagués hagut un document que certifiqués la presència d'alguna obra de Leonardo al monestir, sens dubte Pérez de Vassa ho hagués consignat en el seu Ultimatum. Cal notar els apunts que fa de l'adquisició del quadre de Rubens (en 1621), de la taula de Barcelona (en 1490), o de les obres a l'església (a partir de 1489, dirigides per un italià); o fins i tot de la construcció de les capelles dels ermitans, en 1481 (el que suposaria l'adquisició d'ornaments o obres d'art).
Si no ho va fer és perquè tal document -que certifiqués la presència de Leonardo al monestir- no constava a l'arxiu. Això pot expressar quatre possibilitats: a) Mai va existir tal document; b) Aquest document va existir però es va perdre (cal notar les contínues al·lusions a la pèrdua de papers); c) O bé existia, no es va perdre, però no li va ser lliurat (i

posteriorment es va consumir en l'incendi de l'arxiu, en 1811, o en els dipòsits dels arxius secrets del Vaticà, en els anys 1960). I d) finalment, tal document podria haver estat destruït, com proposo en el meu article Leonardo, espia a Montserrat .
No podem descartar cap d'aquestes possibilitats. M'inclino a pensar que algun document acreditatiu de l'adquisició d'almenys el Sant Jeroni de Leonardo (des del meu punt de vista, pintat a Montserrat, i exposat en aquest monestir fins almenys finals del segle XVIII, quan serviria d'inspiració al Sant Jeroni -en 1980 convertit en Fra Garí- esculpit per Pau Serra a 1776). Si aquest document no va arribar a les mans de Miguel Pérez de Vassa, com hem vist més amunt, seria perquè o bé s'hauria perdut, o li hauria estat ocultat per part de Benet Ribas.

El Sant Jeroni de Pau Serra (1776). Compari amb el de Leonardo (esquerra)
És certament sospitós que els Anals d'aquest últim es trunquin durant l'abadiat de l'abat -comanditario- Giuliano della Rovere, que coincideixen amb la suposada estada de Leonardo al monestir (1481-1483). I encara ho és més si tenim en compte que Benet Ribas sí que disposava d'abundant documentació, com fa constar Pérez de Vassa, i que a més en els seus Anals va ometre tota informació que no fos estrictament notarial, prescindint de la vida religiosa i secular que va tenir lloc en el citat santuari (al contrari del que va fer el seu col·lega -i adversari- Pérez de Vassa).
Cal preguntar-se si Benet Ribas no estava ocultant alguna cosa, potser com a conseqüència a la seva obediència a un element estrany al monestir: Francisco de Zamora. D'aquesta individu em disposo a parlar a continuació.

Francisco de Zamora, el gran interrogant
D'aquest últim dic en l'article Els manuscrits de Montserrat, no tan perduts :
La idea d'elaborar una història eclesiàstica i natural de Montserrat la va tenir el funcionari de la Cort Francisco de Zamora (mort en 1812), mentre recorria el país per tal de realitzar una descripció dels seus pobles i dels seus paisatges. Aquest viatge és descrit en el seu Diari dels viatges fets a Catalunya. Tot comença l'1 de juny de 1789, quan el viatger i espia castellà decideix editar una història natural de la muntanya, il·lustrada amb un pla i vistes panoràmiques (que es conserven al monestir). Més endavant, el projecte s'amplia a la part geogràfica i històrica. Aquesta última encarregada a Benet Ribas, en aquell temps membre de l'Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona, ??"antiquari" i arxiver de Montserrat (nomenat oficialment al juliol de 1789, en detriment de Miguel Pérez de Vassa, mort en 1806).
D'acord amb Xavier Altés, Francisco de Zamora, patrocinador -i animador- del projecte, hauria encarregat al pare Ribas l'elaboració de l'esmentada història amb els materials preservats a l'Arxiu. Fruit d'aquesta feliç idea, no s'ha perdut tot amb la seva suposada destrucció a mans dels francesos en 1811.
En el meu llibre Els missatges ocults de Leonardo da Vinci escric el següent:
Ja sabem que alguns plecs d'aquest treball [Els Anals de Montserrat de Benet Ribas] (entre els anys 1475 i 1484), corresponents a la part conservada al monestir de Montserrat, s'han perdut. El recobriment amb una capa negra de La Gioconda de Madrid s'hauria efectuat amb pocs anys de diferència -si no simultàniament- que fa a la confecció d'aquesta història del monestir de Montserrat. Això em fa sospitar. És que algú va poder pretendre esborrar tota evidència del pas de Leonardo per Catalunya, robant les pàgines que falten de les cròniques Montserrat (que coincidirien amb la seva presència al monestir), i tapant el paisatge de La Gioconda de Madrid? ¿Va poder ser de cas Francisco de Zamora?
Això no deixa de ser una hipòtesi, una mica fulletonesca. Però la consigno com una possibilitat, per molt remota o absurda que pugui semblar. El que no és tan fulletonesc, sinó una realitat indiscutible, és que en un determinat moment es va esborrar el nombre d'inventari original (el 199) i es va canviar per un altre (el 666). Aquest número maleït pot al·ludir a l'any d'inventari abans ressenyat (el 1666), o potser pretengui macular a aquesta pintura amb un segell diabòlic, maligne. És que es pensava que era «cosa del dimoni»? Potser el mateix individu que va canviar el nombre d'inventari va posar sobre el fons una capa de pintura negra. Amb això -pensaría- quedaria desactivat el malefici diabòlic, i la dona del quadre no seria més que una bella cara amb un vestit elegant (i un vel transparent).
En definitiva, contemplo la possibilitat -com una hipòtesi- que el projecte d'Història de Montserrat impulsat per Francisco de Zamora, amb la col·laboració de Benet Ribas, s'hagués vist interromput davant la troballa d'algunes dades que es consideren inconvenients. Un d'ells seria la presència -indeseada- de Leonardo, del qual -gairebé simultàniament- se li manipula la Gioconda de Madrid (d'ell o d'algú del seu taller), fins al punt de pintar de negre el fons, afegint sobre aquesta capa negra un cridaner 666, l'anomenat "nombre de la Bèstia".

La Gioconda de Madrid
Però encara poden existir altres raons. Per exemple, l'escabrosa història del monestir després de la seva subjecció a la Congregació benedictina de Valladolid.

La tortuosa història de Montserrat a partir de 1493
Ja hem vist -arriba- com Miguel Pérez de Vassa explica els detalls de l'arribada dels monjos castellans a Montserrat. Els dos primers abats (Cisneros i Pedro de Burgos) s'integren sense dificultat al monestir, i fins i tot s'oposen a Valladolid a causa dels seus exanciones excessives a Montserrat. Però amb el temps s'enquista l'enemistat i

l'enfrontament entre dos sectors de la comunitat: la que té origen en la Corona d'Aragó (que inclou València, Aragó, Catalunya i les illes), i la que prové de Castella i d'altres territoris peninsulars sota la seva influència. Referent a això Anselm M. Albareda i Josep Massot i Muntaner escriuen en Història de Montserrat (edició del 2012, pàgina 95 i següents):

"Durant a els abadiats dels parells Cisneros i Burgos, ingressaren a Montserrat MOLTS novicis catalans i foren refusades els quantitats extraordinàries reclamades per Valladolid. Més tard, però, hom vaig procedir a l'inversa. Consta de font autoritzada. Les dissenssions entre els monjos catalans i els monjos castellans a Montserrat arriben a un tal punt que Felip II, el juny de 1583, obtingué que Gregori XIII Trametes a Montserrat com a visitador Apostolic el bisbe de Lleida, Benet de Tocco ...

Després de Moltes Dificultats, Benet de Tocco Obri La visita a Montserrat el 9 de maig de 1584, Davant 1 quarentena de monjos i 3 Ermitans, i des del 14 de maig Fins al 5 de gener de l'any següent s'ocupa activament en a els Afers que li pertocaven, sobretot a l'interrogatori de les Diverses seccions de la comunitat i también d'd'algunes persones laiques.Tocco comunica al Sant Pare que el gravíssim malestar del monestir era atribuït ALS monjos de Castella, que negaven l'Hàbit ALS pretendents de la Corona d'Aragó i malversaven a els Béns del santuari.

La solució Semblava fàcil: ja que els monjos fills de la terra és mostraven Capacitats per a regir sàviament el monestir, com ho acabava de palesar l'abadiat del famòs pari Garriga, que cadascú vinqués tranquil a casa su. És el que demanaven el novembre de 1584 els monjos catalans: que a els castellans 'se'n Vagen a viure a Castella', que és procuri la reforma dels claustrals de Catalunya i que és Formi -almenys amb Sant Feliu de Guíxols i els cases dependents de Montserrat ... - "una província per si '. AQUESTA Solució, però, topa amb 1 obstacle irremovible: el poder reial que des d'ara Trobem sempre, incondicionalment, Al costat dels Abats de Valladolid i contra a els consellers de Barcelona, Fins a l'extrem -cal haver tingut el document original a els mans per a Creure-ho- de Demanar Felip II al papa que excomuniqués el visitador Apostolic si, per tal d'acabar a els Greus conflictes de Montserrat, desunia el Nostre monestir de la Congregació de Valladolid! ".

"Bernat de Tocco vaig morir a Montserrat, de febrer tifoide, el 31 de gener de 1585, sense haver pogut enllestir a els Afers que li eren encomanats ... Pocs mesos Després [el bisbe d'Albarrasí] La Figuera fou Nomenat bisbe de Lleida i visitador ÚNIC de Montserrat. El 28 de octubre reprengué la visita ... La taverna del bisbe Figuera no era gens fàcil, ja que la situació del monestir s'havia enverinat encara més -fins arribar, el 16 de març de 1585, a l'expulsió dels monjos castellans, a la qual intervingué una partida de bandolers reclutada al Pirineu, frustrada per la ràpida intervenció del virrei-, i tampoc no Pogue dur-la a bon Terme: el 13 de febrer de 1586 moria sobtadament. Poc Després, el 14 de maig, vaig morir también su Ajudant Joan de Bardají ".

"A la guerra expedita dels Segadors, AQUEST Estat de coses Fini per uns Quants anys. El dia 24 de febrer de l'any 1641, la Diputació de Barcelona Feu acompanyar a la frontera, amb Tots els honors, Cinquanta zinc monjos castellans -entre a els quals hi havia l'abat Juan Manuel de Espinosa-, 3 escolans i uns quants servents de la mateixa terra que vivien a Montserrat. Felip IV a els Rebé a Madrid on, després de dir Greus Dificultats, fundaren l'església i el monestir, sota la invoació de Montserrat, anomenat familiarment el Montserratico, que més tard esdevinguè abadia. Els monjos catalans de Montserrat demanaren al papa, amb la recomonació del rei de França, que a els deslligués de la Congregació de Valladolid i que fos erigida una Congregació catalana independent. Tot just acabada la guerra, però, Valladolid, sense abandonar el nou monestir de Madrid, reprengué amb més Coratge els antigues posicions de Montserrat ".

En definitiva, el malestar entre les dues comunitats (aragonesa-catalana i castellana) es va resoldre temporalment, l'any 1641, amb l'expulsió dels monjos castellans, que van fundar a Madrid l'anomenat Montserratico. Posteriorment la dominació val·lisoletana es va reprendre si és possible amb més força.

Miguel Pérez de Vassa explica amb tot luxe de detalls el nivell de tensió -i confrontació- que es va viure a Montserrat durant més d'un segle. Ens parla de excomunions, sí, però també de penes de presó i de galeres, d'extorsions, d'expulsions, de dimissions, d'assassinats impunes (entre ells dels abats Tocco i Figuera), i de tot tipus d'abusos, en un monestir en el qual es desenvolupava una lluita sense quarter entre els monjos originaris de l'antiga Corona d'Aragó, i aquells que venien de Castella. Per cert, eren els primers els que -la major part de les vegades- es portaven la pitjor part.

Aquesta història tan folletinesca, i tan poc edificant, que va caracteritzar al monestir durant decennis, i que va provocar un sobtat descens de la pietat popular i de les vocacions, no era un bon reclam per escriure la Història de Montserrat que Benet Ribas i Francisco de Zamora es van proposar. Potser aquí hi ha el veritable motiu de la paralització del projecte.

En el següent apartat exposo, com a annex, diferents apunts de Miguel Pérez de Vassa, on es descriuen, amb tot luxe de detalls, nombrosos episodis de la disputa intestina que es va desenvolupar a Montserrat durant la major part dels segles XVI i XVII, entre les comunitats catalanoaragonesa i forana.

Annex: Apunts de Miguel Pérez de Vassa sobre les lluites intestines, a Montserrat, entre els segles XVI i XVII (inèdit)

1489. Comença la congregació. Butlla d'Innocenci 8 a sol·licitud dels reis catòlics (i Paulo 2n any 1466 havia donat facultat de congregar capítol general i que l'abat de Valladolid fos el cap) i d'aquesta butlla consten diverses lleis.Sobretot la dominació de Valladolid sobre els monestirs units.

Ex Solsona, pàgina 96. Barcelona. Reforma de Valladolid. La execución i possessió pel vicari general de Barcelona.Escriptura difusa, de la qual consta l'ordre del Papa i Rei, per i xpeler als monjos claustrals que no volguessin admetre la reforma; com en efecte ho van ser, a excepció de quatre, que la van abraçar, i d'alguns hermitaños. Any 1493.
És in Arxiu. Diu: suum originale unde extraximus (llegiu la pàgina 100) on expressament sul precepte i censura que quedin els monjos claustales qui voluerent vivere in obediència et clausura, i els que no, que es expelan. I segueix l'elecció de Cisneros.
127. Prior maior de Montserrate (o prepòsit). Consta ser-ho fr. Matheo Penya (un dels claustrals que van admetre la Reforma) de l'escriptura en què van fer procuració de ecònom a un prevere conventual quedos en capítol any 1493 la major part dels monjos, i entre ells Cisneros, nomenat el penúltim. Diu que aquesta original a l'arxiu al manual de Faner.

128. retro. Extracte ex Solsona. Diu letram (l'escriptura precedent) die mercury 13 mensis Junii anui 1493. I al marge: ex hoc instrumentus apparat, fr. Garcias de Cisneros et fr. Joanes de Tudela erant conventuals alio existent Priore davant reformationem, que [] 3 juliis. Ja es veu que si expressa l'escriptura realitzada per Matheo Peña, [], mes poc després va ser electe prelat.
129. Carta original a l'Arxiu. La resta il·legible, encara que sembla posar "retornant a Madrid aquest [] de 1784. Instància ...
Carta dels reis don Fernando i donya Isabel a Lorenzo Suarez de Figueroa seu ambaixador a Roma, encarregant-li la confirmació de les damunt dites constitucions, dels capítols del qual principals fa esment i d'altres negocis fa a la unió d'altres monestirs. Feta a Sevilla en 1500. Nota: no obstant aquestes constitucions, i les que tenim impreses de 1515, 25, 46, i 50, té l'audàcia Bovets de citar el paper, desprecialissimo tot llengüeteria, en què s'impugna la [] dels priors, i s'afirma que no va tenir constitucions la congregació fins a l'any 1550.
3. Que en els monjos claustrals va ser visible la deferència i promptitud d'ànim en acceptar la reforma. El seu prior, fr.Matheo de Tena (de Peña), i altres que s'infereix no procedir dels individus de la corona d'Aragó els plets, sinó de l'Imperi dels generals i castellans.
4.Que el mateix Cisneros va pensar a desunir aquesta casa de la congregació, per tot el que l'inquietaven els capitulars als seus fills, com consta en papers dels anys 1497-1499-1500-1505. I d'això consta per les institucions fetes any 1497-1500 en què amb una carta real dels reis don Fernando i donya Isabel consta aixi ho l'any 1499, com de 1500, i la que any 1510 experimentava (Cisneros) que el passat des 1500. Nota il·legible al marge.
La desitjava apartar de Castella, com més al llarg consta d'una carta signada de la seva pròpia mà, que si mal no em engany va veure ja la vostra senyoria [Francisco de Zamora], en què en resolució d'una a la seva gran amic i familiar fr .Pedro de Burgos, inter àlies, aquestes paraules: Vita suplicacion de l'exencion d'aquest monestir, i par-me bé, i plugiese a Déu, i ens costés qualsevol cosa, que fóssim apartats d'aquests dimonis. Nota: altres queden copiades, i d'aquí no queda dubte que eren de Cisneros. (Al costat, il·legible).
Perquè era tal, Sr., la indignació del Papa contra el [] i congregació que no haver obeït les seves censures (cosa aspera de referir) que tenia el sant Varon no comprengués Montserrat la convinacion d'extingir la congregació com als templers.
Any de 1518. Sabem que sent ja abat fr. Pedro de Burgos, com piu i docte, es va indignar, i va haver de buscar traces?per assossegar als monjos oprimits amb multitud de preceptes i censures de la congregació i visitadors. Nota: que amb prou feines [] catalans.
Nota: consta del apuntat altres.
Tota aquesta carta aquesta tan indignada contra tots nosaltres en aquesta matèria que cada hora ens diuen que ens han de destruir com als templers i tot per a tals i pitjors ens tenen doncs el nostre pontífex papa mai ens crida sinó heretges i tanta indignació mostra que cosa que faci la nostra congregació se li demani no la vol sentir, que mes concedir el seu grandíssim sofriment i justificació que té en les coses de justícia, ens ha sostingut que ja la congregació no sigui dreta, i que agora siguem escoltats per ens defensar, que si les coses de Roma fossin com en temps passats no fossim aca arribats, que ens posessin en una presó, d'on mai sortíssim.
Nota: la carta sense dubte de Pedro de Burgos, pàgina 63.
Any 1527. Va començar a descobrir-se en aquesta casa els llaços de la seva caiguda, diu, que causa que en la visita del General es mana amb penes espirituals i corporals que ningú pugui dir que era millor que fos governat Montserrat per catalans, per castellans, per aragonesos, o per valencians. Inferint d'aquí la desunió que havia produït l'entrada dels castellans. Que cada gall ha de cantar en el seu galliner. [] Inculcant en els oficis i oficials de la terra: cita a Abad Oliva, autor la doctrina, diu va ser molt acceptada en el de Venècia, i en el de Monte Cassino.
Nota. Però amb tot, encara que sigui així, pregunta: perquè ha de ser mes preferit el castellà que el franc, o per ventura que a Castella té Montserrat mes rendes almoines que a França? No, que unes benes que tenia Montserrat al priorat de Castella, que és al costat de València; la congregació se'l treu ha mes de 50 anys.
Apa [] 65 1528
Representació que al general fr. Alonso de Boxo que li fa fra Pere de Burgos, abat de Montserrat. Pretenia el general que Montserrat concorregués al donatiu demanat pel rei a la congregació i caminant constrenyiments, censures.
Aquest gran abat, valerós i docte s'oposa s'oposa fent veure que és contra justícia i escàndol del principat: lo qual com

província de la Corona d'Aragó mai va dependre ni va contribuir als donatius ni cosa d'interessos de la Corona de Castella, que aquella corona contribuïa per si sola, i no referia que article d'unió amb la congregació de Castella contravingués Montserrat, doncs ho feia freqüentment, i [] pagar aquí i allà . Que el magistrat [] desfachadas ordes molt estretes, i justificades, que el que de cap manera podia contribuir amb la congregació de cuius repartinentor estava escandalitzada aquesta província ja piqui d'un enrenou, en vista que no tenint Montserrat mes de mil ducats de renda ferma, li hagin taxado a 750 , d'on inferien queen aquest repartiment no s'ha tingut una altra consideració sinó treure diners d'aquí . Conclou que se serveixi la seva reverència sobreseure d'aquesta pretensió i revocar els mandats. Censures ...., Si no és que expressament mani el Rei que contribuís Montserrat juntament amb la congregació, en una altra manera téngame Reverendíssima per excusat, ja que no puc faltar a l'defensió d'aquesta santa casa. Nota: no porta data però seria pels anys 1528, o 30. És digna d'llegir-se i d'imitar-..

Any 1545. El [] general que a la sazon era de Montserrat (això sembla dir, que era fill, i ho dubto) va treure generalment gairebé tots els monjos que eren de la Corona d'Aragó, i en els seus llocs posar castellans ; a fi i efecte que no concorregueren en el govern dels oficis. acota lacarta del príncep que mana tornessin tots i isquen els castellans que havien vingut fills d'aquestes cases . Perquè amb ells en cada habitatge era alimentada, i sense ells destruïda. Per la qual cosa es va seguir any 1547 haver en tall generals tantes inquietuds. VS podrà rumiar de Llibre 16 de Corts, foli 24, capítol 8.

Carta de l'Arxiu Reial de Barcelona de la Casita del Príncep, després Rei Felipe 2, any 1565.

1565. No pot ser, perquè ja era Rei.

Venerable devot, religiós i ben estimat meu: bé sabeu que la casa de la nostra Sra. De Montserrat era de tanta devoció, i bon exemple, que no solament els naturals del Principat de Catalunya, i d'aquells regnes d'Aragó, i de tots els [] i senyorius, sinó també d'aquesta [] concorrien a ella, perquè i alguns dies aquí hem entès com per haver-se tingut alguna inadvertència i descuit en la dita monestir, que no només s'ha tret l'abat prior dels catalans, però tot i tots els altres monjos, que eren d'aquells regnes de la Corona d'Aragó, perquè no entressin en cap ofici d'ella, ni estiguessin en ella, els han enviat part a Nàpols, part a Castella, i habes posat als monjos d'aquí de Castella . Nota: que no fa [] a favor dels catalans com a nació.

Que aquella casa ha rebut, segurament diu, molt gran detriment perquè els d'aquell principat, i dels reynos de la Corona d'Aragó, veient que en elles no hi ha persones conegudes d'aquells regnes, ni menys qui els faci el recolliment que antigament s'acostumava a fer, i així també que això les caritats, almoines i devocions d'aquella han minvat , i de cada dia minven, i disminució, si en aquella casa no tornen els religiosos d'aquells regnes, i no posen aquells en els oficis i càrrecs de la casa, com abans eren, perquè amb ells aquella casa augmentava. Nota: Poden atriburse aquesta clàusula als catalans?

Nota: la genuïna intel·ligència de la voluntat del Rei: tots, i no sols els catalans, el retorn, i oficis. Diu el príncep que es queixen els principals i els criats, que en les corts no es podran escusar, desazonen, i algun de llustre com vosaltres. Diu a més és cosa baixa el treure els fills naturals de la terra, i de les seves pròpies natures, i casa , que es pot seguir inquietud, i en aquells regnes molt gran alteració. Nota: Veu aquí com no va recelar el príncep l'alteració i queixa de només el principat.

Per remei serà ben ... I vós diem encarreguem i manem que per tragués tot escàndol feu tornar tots els monjos i religiosos d'aquells regnes estaven en aquesta casa (veu aquí com no manen tornin només els catalans) itreure d'ella els estrangers i tornar-los a les seves cases (aquests eren de Castella, amb que no són estrangers els aragonesos i valencians, ni només naturals els catalans), i que els oficis de la caa siguin administrats pels fills [] aquella, i naturals de la terra, que no per altres estrangers .

Així anar d'aquí els Catalans, per excloure els aragonesos i valencians, és donar suport en una teranyina capaç precisament d'enredar a una mosca. És evident que contra el context de la caseta, i voluntat dels reis, manifestada mil vegades.

Conclou manant que que en cap temps pugui sonsacarlos a altres fora de perill [], jutjats i que de no fer el general el que mana el príncep seria forçat posar-se en això el remei, que al servei de Déu d'aquella casa, i quietud d'aquells regnes (no diu d'aquell principat) convé que aquesta és nuesta voluntat. Data a Valladolid a 12 d'agost.

pàg.94. Carta del nou general fr. Alonso Barrantes, en què demana i suplica al sant convent acabin les pesadumbres. És cert que el seu estil i termes mereixia cessessin els plets, però el seu antecessor va exacerbar horriblement els ànims dels monjos de la Corona d'Aragon, amb desterraments, empresonaments i amb informes infamatorios donats al rei i al Papa, que obliga a seguir-los, fins guanyar-los , i fer constar la justícia amb què pleiteaban en defensa de la constitució de la casa, contra la injustícia amb que el general va atropellar amb tot.

Pàgina 95.

Paper difús en què es resumeixen les raons justificatives de l'oposició feta des de l'any 1611 contra les constitucions de Sahagún, i neced [] l'any de 1613, en què el capítol general sense traslladar, ni amb venir Montserrat, van triar en definitiva per abat a Correa, lo qual vi fulminant a galeres contra els que es van resistir a la seva elecció , recolzat en una carta de Felip 3r que es va llegir públicament en prendre possessió, que consta haver el general informat infamando als monjos de la Corona d'Aragó ferms (ia tots els castellans havien desistit de la defensa deguda, i signada l'any del 1611), la qual carta reial [] pàgina 158 que per fi va retratar el Rei en vista del que en el gran plet seguit van fer constar els monjos de la corona d'Aragó. Nota: la mateixa conducta deinfamar informant sinistrament han tingut sempre

amb els fills defensors de la constitucions i regalies de tots dos Montserrat [Barcelona i Madrid], sense oblidar l'hermitaño d'Espinosa, abat de Montserratico.
Any 1575. La congregació va posar a Montserrat perpetu silenci sobre la usurpació del priorat de castellans , contra la butlla de Paulo 3 any 1536, que concedeix aquella hisenda importés com 5d [] per raó de l'hospitalitat. I no només ens el que [] sinó que ens va tancar la boca i va cosir els llavis perquè no poguéssim demanar la hisenda dels pobres i pelegrins.
A aquest abús, diu, es van seguir un tropell de visites i visitadors castellans, (com si fos delicte l'queixar els fills de Montserrat de l'absolut poder amb que se'ls va despullar d'aquell priorat) en temps de l'abat fr. Felip de Santiago, castellà, però que mirava pel bé del monestir. I van quedar les coses en molt mal estat . Nota al marge: la causa que ho van provar.
Especialment en el govern de l'abat fr. Andrés de Intriago
Nota: aquest es va oposar a la visita apostòlica.
I els seus majordoms fr. Joan de Guzmán i fr. Diego de Fredes, quedant més al descobert es enconaron els bàndols (Nota: consta que els castellans no volien les visites apostòliques, o que van fer esforços extraordinaris per impedir), rescelando els accidents diversos de la visita apostòlica (ella diu tristos esdeveniments, de manera que els bisbes Toco i Figuera no dubta, encara que no s'expressa, que van ser assassinats.
Remet a l'Arxiu Reial de Barcelona, on paren els papers dels successos dels anys 1583-84-85.
Doncs si aquests successos han passat des del any 1493 fins al de 1586, i en els pocs anys que han corrent des del 1586 fins al 1612, han crescut les coses horribles i vexacions de visitadors i generals, Especialment de fra. Placido dels Sants, que podem expressar etc. etc.
Nota: no es continuarà en aquesta carta els successos del [] va fer fins a la concòrdia, prova que era informe donat a algun personatge, bisbe, o magistrat del que ha passat [].
13. No està VS obligat a defensar a la seva Església, i la seva honra, que no defensi la seva persona? Doncs si això fan els naturals de la corona d'Aragó, defensant els estatuts de 113 anys confirmats per capítols generals, corroborats amb la butlla de Gregori 13, de l'any 1571, i la vista apostòlica de 1586, que han de culpar els que repugnen a [] General, que amb deu persones, sense complert poder hagin volgut trencar tot això? Nota: amb les constitucions de Sahagún que era dir, potser amb la del consell []
D'aquí resulta l'altre punt principal, que és d'escindir aquesta casa de la congregació. Veient els naturals de la Corona d'Aragó que la visita apostòlica amb què es va posar remei a les inquietuds i varietats de tants anys la procuraven arruïnar els generals.
Nota: Pregunto Sr., és bo que vingui un general hi haurà 6 anys i que creix (aroma?) De superstició a un convent de 80 monjos perquè no mengen carn en un refectori, estant prohibit per la visita apostòlica, i no havent-se menjat des la reforma, ni haver-ho volgut menjar l'emperador Carles maig.
És bo (així prossegueix altres motius) per haver volgut l'general treure contra la visita apostòlica, i per només la seva judici a dos predicadors útils, en força de relacions sinistres, sent veritable causa el rei molt a propòsit per a la defensa del que municipal, i amb aquestes i altres pretensions porto dos anys revoltes les congregacions amb pretencions i altres providències tan injustes com contràries a la visita apostòlica. Ocasionant a la casa quantioses despeses amb la vinguda, i volta de monjos d'altres cases, després d'això arruïnats trobats inhàbils pels bisbes? I també es queixa de donar-se hàbits a gent baixa i bruta de Castella .
Fa present altres motius per el desmembrament. 1) Que l'alternativa de l'abadia entre les nacions,no pot l'abat català governar sense gran contrapès, segueixo, per tenir les mans lligades, per respectes humans castellans; i l'abat castellà a títol de castellà, i que té els priors alcaldes, dic generals, i visitadors, pot fer tot el que vol, que és amb que tot camina confús . Doncs parlo, Senyor, amb qui m'entén, i sap la desastrada mort d'aquell pobre aragonès Lanaja, i les apostasies que va haver de monjos, donats, i pobre vell hermitaño, evitar les alternatives d'aquests abats castellans s'han causat. Li prego unir-se en això, i posi en això els ulls . Nota: seria aquest personatge fill de casa, o pràctic d'ella?

2). Que el general Losantos a fi de aterrar als pusil·lànimes i iliterados va tenir valor de persuadir queestaven excomunicats , i irregulars, i que la causa era la visita apostòlica: El [] com va aconseguir signatures d'alguns monjos per derogar-i anul·lar-les, per ser ella un poderós fre per als generals. Nota: supra consta que van revocar les seves signatures i poders.
3). Que a més de tirar per terra la constitució d'aquesta casa sense consulta seva, ni notícia la va despullar del dret de triar els seus abats.
4). Que deriminando en capítol, i en carta a 80 monjos, 50 d'ells literats de descomulgados, irregulars , en el que menys va pensar va ser en l'absolució i habilitatem ad cautelam.
Ex Solsona. Carta dels meteors.
Als consellers, senyor, i mossos, són els que tiraria perdre la república, que a no creure el president general a aquell [] cobdiciós de manar sense haver sortit de la closca, tot i que lletrat d'un igitur ergo no donés en les penyes de confra [ ], ja que els catalans encara tenen espera no deixen l'ocasió, quan la troben, que és venjar-se en bon romanç, quan troben justícia en la terra : quia ubi est vis maior amb absolut comandament és vist entrar la tirania. Nota: serà la doctrina de [] Oliva Supra 58 recte.

Comprova-ho amb el govern de 4 abats castellans, un dins, ab anno 1586, usque ad 1612, i no sent lícit dir-ho tot se cenyeix dient: que omnes quasierun qua sua, ei sui corporis sunt: que tot el van redreçar en els seus governs a l'assoliment de bisbats, quesucceir escàndols i trobades que s'han tocat, que van malgastar gruixudes sumes , especialment 21 o 22 d en obres sobre l'església, que va ser necessari desacer, per assegurar-la. Doncs que les despeses en ocasió de la congregació a 26 anys han pagat els abats catalans 37 d 731 o [] d'empenyorament, que repartits en els seus títols són: en repartiment de la congregació 15 d 518 u. En camins ... En escoles ... Tenint Montserrate per a ells a Bages, sense mes despesa que 2.d u. Que al present (1612-Solsona) aquesta obstinada la casa a 75 d 567 u. que les vendes sòlides i tot no arriben a 70 u. (i una minuta de les despeses diu ... Nota al marge il·legible.

(45) Doncs si això passa, juzque vuesra senyoria el que seria si les almoines de la Corona d'Aragó, que són de 21 a 22 o falta, en i el que es pot esperar. I així doncs tot el mal govern està en els respectes humans ... i en què sent curt el temps del govern de cada abat, és menester aprofitar-lo en fer amics de mancona iniquitatis. Suplico a la vostra senyoria, pressuposant que en Déu i aquesta + es diu la pura veritat, que doni el seu [], i compadeciéndome d'aquesta carta ens mani. A 20 de maig de 1613. Anònim.

Pag. 185. Ex orig.

Pàgina 218. S'oposa Sosona, i altres, a la procura donada a pare Josep Costa, a raó que només són a casa 25 monjos, i d'ells gairebé tots castellans, Per revocar els poders donats per 72 i mes, d'ambdues corones unànimement, per reseseguir a Roma, i on convingués, la demanda contra les lleis de Sahagún. I presa informació de tot aquest acte capciós, i protesta de la procura donada a Costa, per revocar les procures s'envia testimoniat a Roma. Veu aquí la causa de l' exili de Solsona , [], per haver resistit a aquesta negociació del general mitjançant el inta [] abat Correa, que amb els castellans, i alguns catalans, van sacrificar la causa comuna als seus [] oficis.

Pàgina 228. Procura que Segueix la CAUA donada a fr. Paco boarmat (o de Armat), i substitució d'est a Solsona, ja Ferrer.

Pàgina 230. L'abat Jutge es retrata, del que anomenat violentament a Madrid pel general i amb greus fonaments deser oprimit com altres monjos, va dir, i deixo de dir al tribunal del general, així davant notari i testimonis any 1613, mais Dic jo [] Antonio Jutge abat de Montserrat que encara que es apel·lo de diversos [] gravatorios del general precurrido a [ ], no obstant això el general va multiplicar els mandats perquè compareguésen el seu tribunal. Que va ser en vista de carta del Rei de seguretat, manant-li portés tot els papers tocants a la defensa del monestir i de sui per []. Que arribat a presència del general no em va voler [] que hospedase en un altre monestir sinó el de Sant Martin. Nota lateral.

Cartes de les ciutats de Catalunya al Papa perquè desmembri a Montserrat de la Congregació de Castella. 1) De Lleida, 2) de Tortosa, 3) de la vila de Valls, 4) de Tarragona, 5) de Tàrrega, 6) de Cervera, 7) de Manresa. Notable aquesta clàusula en el seu context.

Llibre de visites de l'any 1610 fins 1656. Hi ha una amb [] en castellà i al foli 20 i 21 veu ella aquesta zona nota al marge que diu el següent: Caixa 5: és certa cita nota, i no la acari, per ser sediciosa .

Cal advertir que la visita aostólica només mana que els novicis es reben i no siguin tots d'una nació mateixa sinó barrejats de diferents com es pot en aquesta visita S. 88 i si la petició donada pel pare procurador de la corona d'Aragon, que el nombre dels monjos catalans, fos més gran i [] al numero dels castellans, No és contra la visita apostòlica, com diu el reverendíssim president general (ho era el Reverendíssim Castro) en aquest paper i en aquesta plana. Més aviat és conforme a bona llei i raó que els naturals tinguin mes llocs d'aquesta província, que no els d'altres nacions, encara que sigui la nació castellana, Perquè el principat de Catalunya i comtats de Rosselló i Cerdanya són molt estesos i poblats, i per tant hi ha molts naturals d'ells que desitgen ser religiosos reformats de l'ordre de sant Benet, com en aquests principat i comtats no hi ha sinó el monestir de Montserrat i el de Sant Feliu de Guíxols, que només té [] monjos reformats no poden aconseguir el seu devot atent de les deu parts la una, perquè no hi ha lloc per mutarlos al sant hàbit, i al contrari en castella hi ha monestirs reformats etcètera. La resta, perquè la major part dels castellans que prenen el sant hàbit a Montserrat són portats aquí acosta d'aquesta casa i en fi temptats, o si més no atrets amb precs o promeses dels monjos castellans d'aquest monestir, i no per devicion seva ni per vocació de Déu, I moltes vegades amb els seus vots, que en els monestirs de Castella no els volen rebre per algunes inhabilitats i indecències que veuen en ells. I al contrari ha succeït algunes vegades, que alguns cavallers dels més nobles de Catalunya han demanat l'hàbit de monjo en aquest monestir [] abat i no ho han aconseguit responent l'abat o [] castellans que no hi havia lloc per obtenir l'hàbit i demanaven per la seva devoció, i anomenats purament de Déu i no els seus interessos particulars . I el mateix ha passat amb subjectes de llinatges molt honrats, i de molt bones habilitats i virtuosos.

Fins aquí la dita nota que es troba en aquest llibre de visites [] la qual va fer a Montserrat el reverendíssim Casa que sembla ser la mateixa lletra de la visita i escrita [] català ja que gairebé estic segur que està en català. [] D'aquí Quan antic és in interès d'hàbits en la nació catalana, ja que si s'atreveix un individu a posar una nota tan venjativa i falsa contra els castellans en un instrument de l'arxiu que s'havia d'haver [] per bona disposició temps fa doncs per [] corre la veu entre els catalans que de Castella no veu sinó l'escòriaamb vista a pretendent com ho tinc entès per alguns que l'hi han sentit dir. Es la [] únicament perquè alhora el reverendíssim quando toqui el [] d'hàbits pels interessats que estar els catalans en [] exclusiva a tots els pobles per gaudir ells del santuari que va ser la principal pretensió en els temps de la concòrdia com sap vostra [] aquesta fa molt cas per la pretensió de la vostra [] t creuré que el reverendíssim [] atordit

Amb semblant manera de pensar d'aquesta nació, hagi de produir-se en actuacions perquè constés [] la manera de fer infame [] per fer la seva [] amb els seus escrits als de fora del país. De Aragon i València diuen que tenen bandera posada per enganxar pretendents com ho va dir el [] parlant per boca de ganso.
Nota lateral: la causa del desterrament ....
De la mateixa arquebisbe carta al Rei
El santuari de Montserrat molt pels treballs a què estan subjectes els monjos que en el viuen amb gran detriment de les consciències i del bé que se segueix a les ànimes, que a l'arriben i li busquen i necessita el empara del vusestra majestat perquè no arribi a un estat infeliç difícil de reparar al que havem vist ...
Aquest dany va ser patit diverses vegades des que va ser unida amb la congregació de Castellade quan en [] pulula, i si no, no és que la vostra majestat se serveixi donar seient dividint les nacions, o fent congregació amb les cases que hi ha a la corona d'Aragó, és impossible tingui uniformitat. Nota: veu aquí només distingits els de la corona de Castella i els d'Aragon. D'una altra manera serà forçós que tots anem molt sovint als seus [] senyors, suplicant no permeti que els fills veritables del nostre senyor pateixin per tants camins, només perquè no segueixen el gust del generali tracten amb debò del que van oferir quan van protestar defensant l'obediència de la visita apostòlica i conservació de la mateixa (va dir al principi) podia afegir contra l'obstinació d'abolir-que va manifestar el general en la seva visita reduint a alguns monjos amb [] provocar-les signatures, que millor informat retratar.
Concloïa suplicant a sa majestat mani al general que torni a Montserrat els monjos naturals, com el seu [] Felip 2 el comandament. Nota: i manant aquesta als monjos de la corona d'Aragó, tots ells entén l'arquebisbe per naturals, i mes sent el valencià . Data a 7 d'abril de 1613.

http://www.joseluisespejo.com/index.php/leonardo-da-vinci/322-mas-sobre-el-archivo-de-montserrat-y-leonardo